

Russlands undertrykking gjennom lovverk etter 2022

Vera Lind, NUPI

Hovedpunkter

- Siden 2012 har Russland vært preget av stadig mer undertrykkende lover, som kan sees i sammenheng med ytterligere maktkonsolidering under Putins regime.
- Mens de undertrykkende bestemmelsene tidligere først og fremst rammet opposisjonelle stemmer og dissidenter, viser utviklingen etter 2022 at også brede deler av befolkningen nå blir berørt.
- Lovverket som omfatter utenlandske agenter, uønskede organisasjoner, terrorisme og ekstremisme, utgjør de mest repressivt rettede delene og bidrar i betydelig grad til alvorlige brudd på menneskerettigheter som ytrings-, organisasjons- og forsamlingsfrihet.
- Den russiske befolkningen befinner seg nå i en stadig mer vanskelig situasjon, der rommet for kritikk av regimet i praksis er blitt nærmest ikke-eksisterende.

Siden 2012 har stadig flere lover og paragrafer blitt innført og endret for å styrke kontrollen over den russiske befolkningen. Flere og flere rammes. Ved utgangen av 2025 var nesten 900 organisasjoner og enkeltpersoner stemplet som utenlandske agenter i Russland. Rundt 1880 personer sitter i fengsel av politiske grunner, de aller fleste dømt for terrorisme og ekstremisme.

Innbyggerne i landet har gradvis mistet eller fått begrenset grunnleggende rettigheter. Denne utviklingen i Russlands lovverk er en del av tilstramningen av landets autoritære regime, og

har skutt fart etter fullskalainvasjonen av Ukraina i 2022. Straffene for overtredelser og brudd blir høyere, og flere blir tiltalt og dømt. Det er særlig åpent opposisjonelle og regimekritiske stemmer som blir rammet av denne utviklingen. Men innstramningene i lovverket gjør også at andre deler av samfunnet blir hemmet av frykt og selvensur, noe som også fører til svakere organisasjonskraft.

Dette kunnskapsnotatet redegjør for de lovendringene som siden 2012 har innskrenket ytringsfriheten, organisasjonsfriheten og forsamlingsfriheten i Russland. Vekten er lagt på utviklingen av lovverket etter fullskalainvasjonen i 2022. Notatet tar for seg endringene i lovverket om utenlandske agenter og uønskede organisasjoner, om ekstremisme og terrorisme, samt endringer i lovverket som konsekvens av den russiske fullskalainvasjonen i Ukraina.¹ Denne gjennomgangen av endringene i lovverk og rettshåndhevelsen viser på hvilke måter det nåværende russiske regimet benytter direkte repressive virkemidler for å konsolidere makt og for å slå ned på dissens angående krigen i Ukraina og politisk aktivitet som utfordrer hovedlinjene i regimets politikk.²

Tilstramninger i lovverket siden 2022

Da Vladimir Putin i mai 2012 inntok presidentembetet for tredje gang, ble det umiddelbart merkbart at ytringsfriheten, organisasjonsfriheten og forsamlingsfriheten kom under større press³ Dette presset har økt etter Russlands fullskala-invasjon av Ukraina våren 2022.⁴

Putins regime har benyttet seg av en rekke praksiser for å forsterke kontrollen over offentligheten. Først og fremst har dette skjedd gjennom hyppige lovendringer – og lovene og paragrafene som

endres og innføres er som oftest vagt definert, noe som gir rettshåndhevende myndigheter rom til fortolkning. Dessuten er rettshåndhevelsen ofte selektiv. Domstolene har i lang tid gitt mildere straff til tiltalte med tilknytning til myndighetene, mens politiske motstandere får strengere straffer.⁵ Samtidig har Putins regime i det siste tiåret økt bruken av strategier som kombinerer administrative lovbrudd med straffeforfølgning. Samlet fører disse metodene til at selv små, symbolske handlinger (for eksempel det å kle seg i blått og gult) kan medføre bøter på flere millioner rubler eller kortere «administrative arrester» i fengsel i opptil 30 dager for brudd på § 20.3.3 i Den russiske føderasjons kodeks om administrative lovbrudd (KOAP).⁶ Ved gjentatt overtredelse av dette forbudet, kan domstolene idømme fengselsstraff inntil fem år (§ 280.3 i straffeloven for Den russiske føderasjon).⁷

Etter invasjonen ble det flere paragrafer i straffeloven supplert og endret, noe som gjorde antikrigsaktivisme og opposisjon enda vanskeligere enn før. Det gjaldt blant annet straffeloven § 280.3 om «diskreditering av den russiske hæren» og § 207.3 om «offentlig formidling av bevisst falsk informasjon om den russiske hæren».⁸ Dette har rammet mange antikrigsrøster. I april 2022 ble opposisjonspolitiker Vladimir Kara-Murza dømt til 25 års fengselsstraff, blant annet fordi han offentlig fordømte invasjonen av Ukraina og krigsforbrytelser begått av russiske soldater og offiserer.⁹ Men også «vanlige» folk som viser sin støtte til Ukraina, som prester, lærere, jurister og pensjonerte, er blant de mange som har blitt utsatt for statens repressive metoder.¹⁰

Disse rettslige praksisene gjør det praktisk talt umulig å ytre seg fritt eller å etablere en sosial bevegelse mot krigen eller for demokrati. Opposisjonelle og sivilsamfunnsaktører holdes i et fast grep, og regimet klarer effektivt å undertrykke opposisjon og dissens til tross for landets formelle konstitusjonelle garantier.¹¹

Utenlandske agenter

Begrepet «utenlandsk agent» ble tatt inn i det russiske lovverket i 2012 for å begrense såkalt vestlig innflytelse. Opprinnelig omfattet dette ikke-statlige organisasjoner (NGO-er) som mottok utenlandsk støtte og som engasjerte seg i politiske saker.¹² Gradvis ble dette gjeldende for enhver

form for utenlandsk kontakt. I 2022 ble omfanget ytterligere utvidet da regjeringen vedtok loven om «kontroll av virksomhetene til personer under utenlandsk innflytelse» (Føderal lov № 255-FZ).¹³ Heretter kan også enkeltpersoner eller andre ikke juridiske personer bli utpekt som utenlandske agenter.¹⁴

De utenlandske agentene blir oppført i Justisdepartementets offisielle lister.¹⁵ Har man fått merkelappen «utenlandsk agent», følger strenge administrative belastninger. Man må tydelig markere enhver tekst, ethvert innhold og materiale med en spesiell tekst som flagger at man har status som «utenlandsk agent» og er «under utenlandsk innflytelse». Organisasjoner er pålagt strenge og tidkrevende rapporteringskrav til ulike kontrollorganer, og enkeltindivider må rapportere til skattemyndighetene flere ganger i året på sitt profesjonelle og private forbruk.¹⁶ Brudd på tydelig merking av materiale produsert eller distribuert av disse agentene, fører til høye bøter og i verste fall at organisasjonen må avvikle virksomheten sin. Dette skjedde for eksempel med menneskerettighetssenteret Memorial.¹⁷ Etter gjentatte administrative forseelser risikerer de utenlandske agentene å bli straffeforfulgt for «unndragelse fra oppfyllelsen av pliktene som utenlandsk agent» (§ 330.1 i straffeloven).¹⁸ Flere offentlige personer, blant annet YouTube-profilen Jurij Dud, forfatteren Boris Akunin og artisten Monetotsjka (Elizaveta Gyrdayeva), er allerede dømt in absentia etter denne paragrafen. Det til tross for at president Putin hevder at det ikke er mulig å bli fengslet som utenlandsk agent.¹⁹

Utenlandske agenter nektes å stille til valg i Russland. De har også begrenset tilgang til inntekten sin. Inntekt fra blant annet salg av bolig og alle renter og utbytte på innskudd kan de som er stemplet kun motta på en spesiell konto, hvorfra det kun er mulig å betale bøter.²⁰ Fra september 2025 har man heller ikke lov til å undervise ved skoler om man er blitt stemplet som utenlandsk agent.²¹

Tall fra den uavhengige russiske menneskerettighets- og medieorganisasjonen OVD-Info viser at det er 887 aktører som er stemplet som utenlandske agenter: 200 i listene over organisasjoner og 687 individuelle aktører per 3. desember 2025.²² I disse listene finner man mange hundre journalister, akademikere, skuespillere,

musikere og andre utøvere i kreative yrker samt politiske opposisjonelle som har blitt tvunget til å gi opp jobben sin eller forlate Russland.²³ Om lag tre fjerdedeler av de utenlandske agentene ble oppført på listene etter 2022.

Uønskede organisasjoner

I 2015 ble det innført nye bestemmelser for å redusere innflytelse fra utenlandske organisasjoner ytterligere (Føderal lov № 272-FZ).²⁴ Disse ble definert som «uønskede organisasjoner». Internasjonale organisasjoner som blir stemplet som «uønsket», blir automatisk utestengt fra Russland, og man kan idømmes en fengselsstraff på opptil seks år for å organisere eller delta i aktivitetene deres (§ 284.1 i straffeloven).²⁵ I praksis betyr denne utvidelsen av lovverket at ingen internasjonale organisasjoner som jobber for demokratisering, menneskerettigheter og pressefrihet, kan etablere seg eller ha aktiviteter i Russland (§ 330.3 i straffeloven).²⁶ Samarbeidet mellom aktører på tvers av landegrenser blir hemmet, noe som har store implikasjoner for kunnskapsutveksling og finansiell støtte for organisasjoner lokalt i Russland.²⁷

Organisasjoner som Amnesty International, norske Bellona, Den norske Helsingforskomité og nettavisen *Barents Observer* har blitt stemplet som uønsket. I den offisielle, russiske begrunnelsen for Amnestys status som uønsket nevnes det at «[Amnesty] er et senter for utarbeidelse av globale russofobe prosjekter».²⁸ I realiteten kan det hevdes at slike organisasjoner blir erklært uønsket på grunn av deres arbeid for demokrati, menneskerettigheter og internasjonalt miljøsamarbeid.

Akkurat som for utenlandske agenter fører også her Justisdepartementet et offisielt register over uønskede organisasjoner. Per 4. november 2025 er det 273 uønskede organisasjoner, hvorav flesteparten har hovedkontor i Ukraina, Tyskland, USA og Storbritannia.²⁹ Omtrent 80 prosent av disse er oppført i registeret etter 2022. Endringene i lovverket gjør det svært vanskelig for de uavhengige og regimekritiske delene av det russiske sivilsamfunnet å opprettholde forbindelsene med likesinnede i utlandet.

Ekstremisme og terrorisme

Blant Russlands mange repressive lover, er det

lovbestemmelsene om ekstremisme og terrorisme som har medført mest straffeforfølgelse. De aller fleste som blir straffeforfølgt i politisk motiverte saker, er tiltalt og dømt etter straffeloven § 205.2 om «offentlige oppfordringer til terrorhandlinger, offentlig rettferdiggjøring av terrorisme eller terrorpropaganda» og § 282.2 om «organisering av ekstremistisk virksomhet».³⁰ Hva som er å regne som ekstremistisk og terror er vagt definert i lovtekstene, noe som gir rom for fri tolkning av rettshåndhevende myndigheter og nær sagt hvem som helst kan rammes.³¹

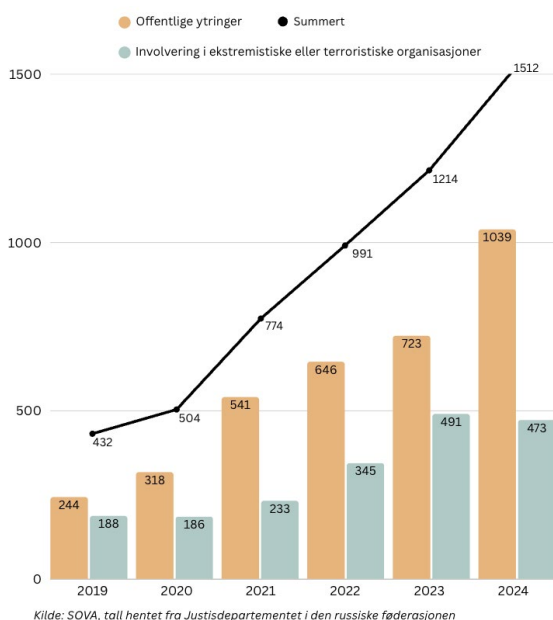
Frem til 2021 ble paragrafene om ekstremisme og terrorisme hovedsakelig anvendt i saker knyttet til krigen mot terror etter 11. september 2001 og Den andre Tsjetsjenia-krigen.³² Lovbestemmelsene var først spesielt rettet mot befolkningen i Nord-Kaukasus, men etter annekteringen av Krym i 2014 også mot krymtatarer.³³ Etter 2021 har paragrafene blitt hyppigere brukt i politisk motiverte saker, først og fremst mot regimekritiske aktører. For eksempel fikk opposisjonspolitikeren Aleksej Navalnyj i 2021 en fengselsdom på 30 år, blant annet på grunnlag av en tiltale om å ha finansiert og oppfordret til ekstremisme.³⁴ I november 2025 ble Navalnyjs Antikorrupsjonsfond erklært som terrororganisasjon og dermed forbudt. Selv om organisasjonen tidligere var stemplet som ekstremistisk, innebærer terrorbetegnelsen at alle som støtter eller deltar i denne opposisjonsbevegelsen nå risikerer betydelig høyere strafferammer enn før.³⁵ Trass forbudet fortsetter medlemmene av organisasjonen aktivitet.³⁶

Etter 2022 har disse paragrafene også blitt brukt mot kritikere av Russlands angrepskrig mot Ukraina. I tillegg kommer nye lovbestemmelser som er direkte relatert til krigen (diskreditering av hæren og deling av falsk informasjon om den), som kan brukes som grunnlag for anklager om ekstremisme eller terrorisme. I 2025 ble lovverket utvidet ytterligere: Vanlige internettbrukere forbys nå å søke etter og klikke seg inn på ekstremistisk materiale (§ 13.53 i KOAP).³⁷

Tall fra det russiske forskningssenteret SOVA viser jevn økning av antall personer dømt for brudd på lovverket i tilknytning til ekstremisme og terrorisme. Per 9. desember 2025 satt i alt 1880 personer fengslet av politisk motiverte grunner. I langt de fleste tilfellene er de dømt etter

bestemmelser i straffeloven mot ekstremisme og terrorisme, slik som § 205.5 om «organisering og deltakelse i en terrororganisasjons aktiviteter» (410 personer), § 282.2 om «organisering av en ekstremistorganisasjons aktiviteter» (356 personer) og § 205.2 om «offentlige oppfordringer til terror» (286 personer).³⁸

Figur 1 viser den markante økningen i antall straffedømte for offentlige ytringer og paragrafer relatert til ekstremisme og terrorisme i straffeloven (se listen nedenfor). Slik det fremgår av samme figur, har også domfellelser etter lovene og paragrafene som kan relateres direkte til antikrigsaktivisme økt

Figur 1: Antall personer som er straffedømt for straffbare ytringer og for deltakelse eller støtte til ekstremistiske eller terroristiske organisasjoner

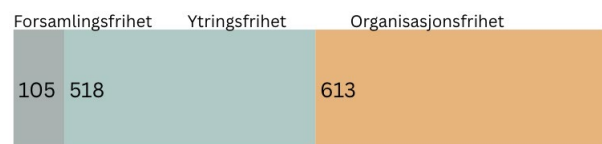
kraftig. Langt flere enn før dømmes for å ha ytret seg offentlig om politisk sensitive emner, herunder krigen i Ukraina. Kritikken av myndighetene for krigen, kan føre til dom etter lovbestemmelsene om terrorpropaganda. I 2024 var økningen i slike dommer hele 44 prosent sammenliknet med tidligere år. I 2025 så man til gjengjeld at straffesaker angående «spredning av falsk informasjon» om krigen har minsket relativt til tidligere år, og at straffesaker angående «oppfordring til ekstremisme» viser en stabil trend.³⁹ Dette kan tyde på at befolkningen nå legger mer bånd på seg når de uttaler seg offentlig enn tidligere.

Selv om de fleste som blir dømt for brudd på lovverket om ekstremisme og terrorisme har en tydelig politisk agenda og innflytelse, er det ikke bare regimekritiske aktører som er målskiven. Den såkalte internasjonale LHBT-bevegelsen ble eksempelvis erklært ekstremistisk og forbudt i 2023, og aktivitet i denne «bevegelsen» kan ende i tiltale. Eksempelvis ble flere ansatte ved ulike forlag som har publisert litteratur med LHBT-tema i 2025 straffedømt for å «drive en ekstremistisk organisasjon» (§ 282.2 i straffeloven).⁴⁰ I praksis betyr dette at all LHBT-aktivisme og aktivitet er forbudt under terrorisme- og ekstremismelaterte bestemmelser.

I likhet med utenlandske agenter og uønskede organisasjoner føres det også offisielle lister over personer og organisasjoner som har blitt erklært som ekstremistiske eller terroristiske. Forvaltningsorganet Rosfinmonitoring hadde per september 2025 oppført over 18 500 enkeltaktører, deriblant politikere, journalister, aktivister og kulturpersonligheter i denne listen.⁴¹ Den øker i gjennomsnitt med 300 personer per måned, noe som tydelig viser terror- og ekstremismelovens betydning i de russiske myndighetenes tiltagende undertrykking.⁴²

Innskrenkning av ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og forsamlingsfrihet

Det er spesielt ytringsfrihet og organisasjonsfrihet som blir berørt av lovens strenge hånd, men forsamlingsfrihet rammes også. Figur 2 illustrerer straffesaker per 30. januar 2026 som kan relateres direkte til brudd på disse rettighetene. Tallene er hentet fra OVD-Info.⁴³

Figur 2: Fordelingen av personer fengslet på politisk grunnlag, som i mange tilfeller overlapper

Etter 2022 har det vært stor økning i antall straffesaker som kan relateres til ytringsfrihet. Spesielt journalister og opposisjonelle har blitt utsatt for straffeforfølgning på grunnlag av deres

kritiske stemmer. I noen tilfeller har russiske journalister blitt drept, men dette er ikke et nytt fenomen.⁴⁴ I tillegg er rommet for å ytre seg kritisk på internett blitt mindre. Russiske myndigheter har blokkert mye brukte sosiale medier (Meta-appene Facebook, Instagram og WhatsApp) og gjort tilgangen vanskeligere til en rekke plattformer for distribusjon av informasjon, blant annet YouTube.⁴⁵

Organisasjonsfriheten har blitt betraktelig begrenset: Det er vanskeligere enn noensinne å jobbe for og med organisasjoner som arbeider for et fritt og rettferdig Russland, først og fremst grunnet finansielle hindringer, men også som følge av økende grad av straffeforfølgning, høyere strafferammer og stigmatisering. Mange velger nå ikke å assosiere seg med slike organisasjoner.⁴⁶

Forsamlingsfriheten er også under press i Russland. De siste ti årene er det innført lover som begrenser deltakelse i fredelige demonstrasjoner, myndighetene bruker fortsatt covid-19-relaterte restriksjoner fra 2020 for å hindre protester, og arrangører møter strenge krav til tid og sted (§ 20.2.2 i KOAP).⁴⁷ Ikke-godkjente protester regnes som ekstremistiske, der organisatorer og deltakere risikerer høye bøter eller straffeforfølgning.⁴⁸

Konklusjon: rettshåndhevelsens prioriteringer i krigstid

Dette notatet viser hvordan det russiske lovverket systematisk har blitt endret og lovanvendelsen innrettet for å kunne slå ned på uønskede innvendinger mot den politikken regimet fører. Nye paragrafer og lover har blitt vedtatt med

dette siktemålet, men trolig er det den vilkårlige og selektive måten loven håndheves på som har den største disiplinerende effekten. De vage lovtekstene som gir rettshåndhevende myndigheter rom til fortolkning, gjør det enda vanskeligere for befolkningen å holde seg innenfor lovens rammer. Det er særlig lovbestemmelsene om ekstremisme og terrorisme som har medført mest straffeforfølgelse, og det i skarpt økende grad fra år til år. Denne utviklingen har pågått lenge, men skjøt fart etter fullskalainvasjonen av Ukraina i 2022.

Særlig hardt blir det slått ned på aktiviteter til støtte for Ukraina og kritikere med forbindelser til Vesten.⁴⁹ Disse praksisene viser blant annet den økende mistilliten Putin retter mot utenlandsk, særlig vestlig, innflytelse.⁵⁰ Det har blitt vanskeligere å være opposisjonspolitiker, menneskerettighetsforkjemper eller journalist i uavhengige massemedia – altså aktører som blir ansett å forsøke å destabilisere det politiske regimet.⁵¹

Undertrykkelsen har derfor blitt mer omfattende og bruddene på grunnleggende menneskerettigheter har blitt flere. I den nyligste rapporten fra Freedom House om politiske og sivile rettigheter omtales nedgangen i innbyggernes politiske frihet som en av verdens mest drastiske. De siste ti årene har landet rast nedover på lista.⁵² World Press Freedom Index, som sammenlikner nivået av pressefrihet for journalister og medier, rangerte Russland på 171. plass i 2025. Dette er en rekordlav plassering for Russland.⁵³

Utvalg av repressive lover og paragrafer

- Føderal lov № 255 FZ «Om kontroll med virksomhet til personer som befinner seg under utenlandsk innflytelse»
- Føderal lov № 272-FZ «Om påvirkningstiltak overfor personer involvert i brudd på grunnleggende menneskerettigheter og friheter, rettighetene og frihetene til borgere i Den russiske føderasjon»
- Straffeloven i Den russiske føderasjonen (Ugolovnyj kodeks Rossijskoj Federatsii):
 - § 205.2: Offentlige oppfordringer til å begå terroraktivitet, offentlig rettferdiggjøring av terrorisme eller propaganda for terrorisme
 - § 205.5: Organisering av en terrororganisasjons virksomhet og deltakelse i en slik organisasjons virksomhet
 - § 207.3: Offentlig formidling av bevisst falsk informasjon om bruken av Den russiske føderasjons væpnede styrker, utøvelsen av makt fra Den russiske føderasjons statlige organer, bistand fra frivillige formasjoner, organisasjoner eller enkeltpersoner i utførelsen av oppgaver som er tildelt Den russiske føderasjons væpnede styrker eller troppene til Den russiske føderasjons nasjonalgarde
 - § 280.3: Offentlige handlinger som tar sikte på å diskreditere bruken av Den russiske føderasjons væpnede styrker for å beskytte Den russiske føderasjons og dens borgeres interesser, opprettholde internasjonal fred og sikkerhet, utøvelse av makt av statlige organer i Den russiske føderasjon, bistand fra frivillige formasjoner, organisasjoner eller enkeltpersoner i utførelsen av oppgaver som er tildelt Den russiske føderasjons væpnede styrker eller troppene til Den russiske føderasjons nasjonalgarde
 - § 282.2: Organisering av en ekstremistorganisasjons virksomhet og deltakelse i en slik organisasjons virksomhet
 - § 284.1: Utførelse av aktiviteter tilhørende en utenlandsk eller internasjonal organisasjon som det er besluttet å anerkjenne som uønsket på Den russiske føderasjons territorium
 - § 330.1: Unndragelse av plikter fastsatt i lovgivningen i Den russiske føderasjon om utenlandske agenter
 - § 330.3: Utførelse av aktiviteter på Den russiske føderasjons territorium av en utenlandsk eller internasjonal ideell ikke-statlig organisasjon, hvis informasjon om strukturelle avdelinger ikke er inkludert i registeret over filialer og representasjonskontorer for internasjonale organisasjoner og utenlandske ideelle ikke-statlige organisasjoner, eller som ikke har en strukturell avdeling - filial registrert på den måten som er foreskrevet i Den russiske føderasjons lovgivning om ideelle organisasjoner
- Den russiske føderasjons kodeks om administrative lovbrudd (Kodeks Rossijskoj Federatsii obistrativnykh pravonarushenijakh (KOAP))
 - § 13.53: Forbud om å søke etter og klikke seg inn på ekstremistisk materiale
 - § 20.2.2: Organisering av samtidig massetilstedeværelse og (eller) bevegelse av borgere på offentlige steder, som resulterer i brudd på offentlig orden
 - § 20.3.3: Offentlige handlinger som tar sikte på å diskreditere bruken av Russlands væpnede styrker for å beskytte Russlands føderasjons og dens borgeres interesser, opprettholde internasjonal fred og sikkerhet, eller utøvelsen av statlige organer i Russlands føderasjon av sine fullmakter for disse formålene, og bistand fra frivillige grupper, organisasjoner eller enkeltpersoner i utførelsen av oppgaver som er tildelt Russlands føderasjons væpnede styrker eller troppene til Russlands nasjonalgarde

For en utvidet oversikt, se: <https://www.nupi.no/publikasjoner/cristin-pub/vedlegg-til-kunnskapsnotat-1-2026-utvalg-av-repressive-lover-og-paragrafer-i-russisk-lovverk>

Sluttnoter

- 1 Det er flere utviklingstrekk som er verdt å merke seg, blant annet den kraftige økningen i straffeforfølgelse for landsforræderi og spionasje og økningen i antall rettssaker in absentia mot russiske statsborgere som oppholder seg i utlandet. Dette er omfattende temaer, som vi har valgt å holde utenfor dette kunnskapsnotatet, men kan leses om [her](#).
- 2 Verkhovsky, A. (2025, 8. juli). [Russia's politicized law enforcement and its evolution](#) [Policy paper]. The Russia Program; George Washington University.
- 3 McCarthy, L. A. (2023). Law, legal enforcement and the courts. I S. A. Wengle (Red.) *Russian politics today: Stability and fragility* (s. 81–102). Cambridge University Press.
- 4 OVD-Info. (2023, 13. januar). [The spiral of violence: War – repressions – war](#). OVD-info.
- 5 Slabykh, I. (2021, 27. april). [How Russian authorities use selective law enforcement](#). Institute of Modern Russia; Bækken, H. (2019). *Law and power in Russia: Making sense of quasi-legal practices*. Routledge.
- 6 McCarthy et al., 2023; Kodeks Rossijskoj Federatsii obstrativnykh pravonarushenijakh. (2001, 30. desember). [№ 195-FZ § 20.3.3](#) [innført 30. oktober 2018].
- 7 Uголовный кодекс Rossijskoj Federatsii. (1996, 13. juni). [№ 63-FZ § 280.3](#) [sist endret 25. desember 2023].
- 8 Uголовный кодекс Rossijskoj Federatsii. (1996, 13. juni). [№ 63-FZ § 280.3](#); Uголовный кодекс Rossijskoj Federatsii. (1996, 13. juni). [№ 63-FZ § 207.3](#) [innført 04.03.2022, sist endret 25. desember 2023]; McCarthy, L. A., Rice, D. & Lokhmutov, A. (2023). [Four months of «discrediting the military»: Repressive law in wartime Russia](#). *Demokratizatsiya: Journal of Post-Soviet Democratization* 31(2), 125–160.
- 9 Kara-Murza ble senere løslatt som del av en større fangeutveksling i 2024; Free Russia Foundation. (u.d.). [Vladimir Kara-Murza](#).
- 10 McCarthy et al., 2023.
- 11 Bækken, 2019.
- 12 Federalnyj zakon «O vnesenii izmenenij v otdelnyje zakonodatelnye akty Rossijskoj Federatsii v tsjasti regulirovanija dejatelnosti nekommercheskich organizatsij, vypolnjajusjich funktsii inostrannogo agenta». (2012, 20. juli). [№ 121-FZ](#).
- 13 Federalnyj zakon «o kontrole za dejatelnostju lits, nakhodjasjichsja pod inostrannym vlijaniem». (2025). [№ 255-FZ](#).
- 14 Nussberger, A. (2022). [Report on Russia's legal and administrative practice in light of its OSCE human dimension commitments](#) (Rapport). Organization for Security and Co-operation in Europe.
- 15 Russell, M. (2022). [«Foreign agents» and «undesirables»: Russian civil society in danger of extinction?](#) (Briefing). European Parliamentary Research Service.
- 16 OVD-Info, 2023.
- 17 Meduza. (2025, 17. juni). [State Duma approves law to punish «foreign agents» for offenses committed outside Russia](#). Meduza; OVD-Info, 2023.
- 18 Uголовный кодекс Rossijskoj Federatsii. (1996, 13. juni). [№ 63-FZ § 330.1](#) [innført 29.12.2022, senest endret 15.10.2025].
- 19 Mediazona. (2025, 9. desember). [State of denial. Putin claims «no prison» for «foreign agents» in Russia, just as courts sentence his critics to prison terms—one of them literally today](#). Mediazona.
- 20 Kravchenko, M. & Yudina, N. (2025). [Antiekstremizm v 2024 godu: regulirovanije publitsjnykh vyskazyvanij i organizovannoj dejatelnosti](#). SOVA.
- 21 Meduza. (2025, 1. september). [No more phone sharing, VPN ads, or «foreign agent» teachers: An inexhausting list of the bans going into effect in Russia on September 1](#). Meduza.
- 22 OVD-Info. (2025a). [Data scripts: Foreign agent](#). Hentet 3. desember 2025.
- 23 Fedorova, M. (2025). [Russia's fight against «foreign agents» and how to prevent its spread](#) (Rapport). German Council on Foreign Relations.
- 24 Federalnyj zakon «O merakh vozdejstvija na lits, pritsjastnykh k narusjenijam osnovopolagajusjich prav i svobod tsjeloveka, prav i svobod grazhdan Rossijskoj Federatsii». (2012, 28. desember). [№ 272-FZ § 3.1](#) (senest endret 28. desember 2024).
- 25 Uголовный кодекс Rossijskoj Federatsii. (1996, 13. juni). [№ 63-FZ § 284.1](#) [innført 01. juli 2021, senest endret 08. august 2024].
- 26 Uголовный кодекс Rossijskoj Federatsii. (1996, 13. juni). [№ 63-FZ § 330.3](#) [innført 04.08.2023].
- 27 Russell, 2022.
- 28 Radio RBK. (2025, 19. mai). [Genprokuratura objavila Amnesty International nezjatelnoj organizatsijej](#). Radio RBK.
- 29 OVD-Info. (2025b). [Data scripts: Undesirable organizations](#). Hentet 10. september 2025.
- 30 Uголовный кодекс Rossijskoj Federatsii. (1996, 13. juni). [№ 63-FZ § 205.2](#) [innført 27.07.2006, senest endret 29.12.2017]; Uголовный кодекс Rossijskoj Federatsii. (1996, 13. juni). [№ 63-FZ § 282.2](#) [innført 25.07.2002, seneste endret 23.07.2025]; Khairutdinov, T. (2025, 22. juli). [Prizyv k terrorizmu i organizatsija ekstremistskoj](#)

[dejatelnosti vmesto «fejkov». Za tsjto presledujut v Rossii v 2025 godu.](#) OVD-Info.

- 31 McCarthy et al., 2023.
- 32 Wilhelmsen, J. (2011). Russia and international terrorism: Global challenge – national response? I J. Wilhelmsen & E. W. Rowe (Red.), *Russia's encounter with globalization* (s. 97–133). Palgrave Macmillan.
- 33 Crimean Tatar Resource Center. (2021). [Zjertvy okkupatsii Kryma](#). Ctrcenter. Hentet 14. oktober 2025.
- 34 Roth, A. (2023, 4. august). [Russian court sentences Alexei Navalny to further 19 years in prison](#). *The Guardian*.
- 35 Mediazona. (2025, 8. desember). [Fear of «sudden unrest or an unpredictable event». Here's why Russian Supreme Court designated Navalny's movement as a «terrorist organisation»](#). *Mediazona*.
- 36 FBK.ru. (2026). [Fonda borby s korruptsijei](#).
- 37 Kodeks Rossijskoj Federatsii ob administrativnykh pravonarushenijakh. (2001, 30. desember). [№ 195-FZ § 13.53](#) [innført 31.07.2025].
- 38 OVD-Info. (2025c). [Criminal repression in Russia](#). Hentet 2. desember 2025.
- 39 Kravchenko & Yudina, 2025.
- 40 Human Rights Watch. (2025, 30. juni). [Russia: Rising toll of LGBT «extremism» designation: Administrative, criminal charges used in crackdown](#). Human Rights Watch.
- 41 Rosfinmonitoring. (2025). [Peretsjen terroristov i ekstremistov \(ves spisok\)](#). Federalnaja sluzjba po finansovomu monitoringu. Hentet 15. september 2025.
- 42 Prokopenko, A. (2025, 13. november). [The Kremlin has weaponized Western financial checks to punish Russian dissidents](#). *Carnegie Politika*.
- 43 OVD-Info, 2025c.
- 44 Kuzianina, D. (2024). [Ikh ubili za pravdu: vspominajem istorii pogibsjikh zjurnalistov](#). Sjkola imeni Vladimira Mezentseva.
- 45 Human Rights Watch. (2025, 30. juli). [Russia: Internet blocking, disruptions and increasing isolation: Censorship, control of internet architecture leads to rights violations](#). Human Rights Watch.
- 46 OVD-Info, 2023.
- 47 Kodeks Rossijskoj Federatsii ob administrativnykh pravonarushenijakh. (2001, 30. desember). [№ 195-FZ § 20.2.2](#) [innført 08.06.2012]; Amnesty International. (u.d.). [Censorship of anti-war protest in Russia](#).
- 48 OVD-Info, 2023.
- 49 Kravchenko & Yudina, 2025.
- 50 Kravchenko & Yudina, 2025.
- 51 Verkhovsky, A. (2025, 8. juli). [Russia's politicized law enforcement and its evolution](#) [Policy paper]. The Russia Program; George Washington University.
- 52 Freedom House. (2025a). [Freedom in the World 2025: The uphill battle to safeguard rights](#) (Rapport). Freedom House.
- 53 The Insider. (2025, 2. mai). [Russia drops to a record-low position in RSF's World Press Freedom Index, ranking 171st out of 180 countries](#). *The Insider*.

Vera Lind er forskningsassistent i
Forskningsgruppen for Øst-Europa og Asia på NUPI,
og jobber hovedsakelig med prosjektet RUSSNETT.

Jørn Holm-Hansen (NIBR) er redaktør for
RUSSNETTs kunnskapsnotater.

Norsk
Utenrikspolitisk
Institutt

RUSSNETTs kunnskapsnotater er korte fagtekster om sentrale temaer knyttet til russisk politikk. Tekstene fokuserer på utviklingstrekk som er viktige for å forstå Russland i dag. Kunnskapsnotatene publiseres av Nasjonalt nettverk for russlandskompetanse (RUSSNETT). Nettverket koordineres av NUPI i samarbeid med Utenriksdepartementet, som også finansierer prosjektet. Prosjektets mål er å bevare og videreutvikle russlandskompetansen i norsk statsforvaltning ved å være en arena for erfaringsutveksling på tvers av fagmiljøer og sektorer.

NUPI

Rosenkrantz' gt. 22
0160 Oslo
post@nupi.no | nupi.no

Lisens: CC-BY-NC-SA

